

Prisrčno pozdravljam vse, ki smo se danes na povabilo Društva poslancev 90, ki združuje nekdanje in sedanje poslance, zbrali na slavnostni akademiji ob 30. obletnici sprejema ustavnih amandmajev.

Lepo pozdravljam predsednika državnega zbora **mag. Dejana Židana**, predsednika Društva 90 **dr. Mitjo Slavinca** ter današnja govornika gospoda **Mirana Potrča**, takratnega predsednika skupščine in nekdanjega predsednika družbenopolitičnega zbora **prof. dr. Ludvika Toplaka**.

Vesel sem, da živim v samostojni Sloveniji, da imamo svojo državo in da je Slovenija enakopraven del evropske družine.

Leta 1989 sem septembra začel obiskovati prvi letnik gimnazije. Za najstnike je bilo takrat, kot je tudi danes, nekako samoumevno, da jih politika ne oziroma še ne zanima.

Pri nas doma smo se na skupnih nedeljskih kosilih veliko pogovarjali o takratnih dogajanjih. Z zanimanjem sem poslušal, kaj so slovenski intelektualci zapisali v 57. številki Nove revije, aretaciji četverice, ustanavljanju novih političnih strank in nastanku DEMOS-a.

Imel sem to srečo, da je bil moj stric na prvih demokratičnih volitvah leta 1990 izvoljen v zbor občin takratne skupščine in sem lahko od blizu spremljal nastanek samostojne države Slovenije.

Ko sem se pripravljal na današnji govor o 30. letnici sprejema ustavnih amandmajev, sem si za osvežitev spomina iz nekaj knjig prebral opis takratnih dogajanj.

Menim, da je bil končni sprejem ustavnih amandmajev v takratni skupščini 27. septembra 1989 nekakšen zaključek civilno družbenih vrenj in sprememb slovenske družbe. Naj jih opišem.

V začetku osemdesetih je skupina intelektualcev začela izdajati revijo, ki so jo poimenovali Nova revija. Ta se je v svojih prispevkih lotila vsebin, ki so bile do tedaj tabu teme. Pisalo se je o cenzuri, samo cenzuri, verbalnem deliktu, smrtni kazni in tudi položaju Slovencev v Jugoslaviji. Tudi pesniki in pisatelji združeni v Društvo pisateljev Slovenije so bili v teh časih gonilna sila družbenih sprememb in vse bolj posegali tudi na polje politike.

Prelomni točki teh dogajanj sta vsekakor bili izid 57. številke Nove revije, s katero smo Slovenci dobili svoj nacionalni program ter aretacija četverice v letu 1988, ki simbolno predstavlja spopad med Slovenijo in Jugoslavijo, med konceptom socialistične in demokratične ureditve države.

V tem obdobju so nastajale tudi prve opozicijske stranke. Skupaj z Društvom pisateljev so spisale Majniško deklaracijo 1989, s katero so slovenski javnosti sporočili, da je poleg demokratizacije Slovenije pomemben tudi njen status v Jugoslaviji in da vključenost Slovenije v Jugoslavijo ni samoumevna.

Mednarodne okoliščine s padcem Berlinskega zidu in železne zavese, zahteve opozicije v Sloveniji in sprejeta dopolnila k jugoslovanski ustavi so takratne oblasti spodbudile, da je Skupščina SRS 27. septembra 1989 sprejela 81 dopolnil/amandmajev k republiški ustavi, ki so ustvarili formalno – pravne pogoje za kasnejši odhod iz Jugoslavije in demokratizacijo Slovenije.

Ključna dopolnila, ki so bila neke vrste protiutež zvezni ustavi so bila:

1. pravica do samoodločbe in odcepitve;
2. razglasitev izrednih razmer samo ob soglasju Skupščine SRS in
3. pravica do svobodnega političnega združevanja.

Dogodkov, ki so temu sledi, se enostavno ni več dalo ustaviti.

Sprejemu ustavnih amandmajev je ravno na današnji dan pred tridesetimi leti sledila ustanovitev koalicije DEMOS (Demokratske opozicije Slovenije), v katero so se povezale novoustanovljene demokratske politične stranke, ki so s skupnim programom nastopile na prvih demokratskih volitvah v aprilu leta 1990.

Prav zmaga DEMOS-a na teh volitvah ter razpis plebiscita ter nedvoumno izražena volja Slovencev, so po mojem mnenju odločilno vplivali na to, da imamo danes samostojno in neodvisno ter mednarodno priznano državo Slovenijo.

Tiste čase in zgodovinske odločitve bi težko primerjali z odločitvami, ki jih sprejemamo danes. Današnje odločitve so vsekakor za življenje naših državljanek in državljanov zelo pomembne, niso pa tako zgodovinsko usodne.

Hvaležen sem vsem takratnim odločevalcem, da so imeli modrost in pogum za prave odločitve. Pravilno smo/ste se odločili, da naredimo samostojno in demokratsko Slovenijo, da vstopimo v Evropsko unijo in zvezo NATO.

Pri teh odločitvah smo bili v veliki meri enotni. In kadar smo enotni, smo kot narod tudi močni.

Bil sem najstnik, ko je Slovenija zaživela novo poglavje svoje zgodovine.

V slovenska srca se je takrat vrnila SAMOZAVEST, slovensko dušo je napolnilo UPANJE.

Danes je čas, da udejanjimo naša pričakovanja, da se zavemo moči medsebojnega sodelovanja in delamo v dobrobit Slovenije in njenih ljudi.

Naj bo naš pogled pogumno usmerjen v prihodnost. Naš skupni cilj mora biti Slovenija, v kateri bomo lahko vsi svobodno živeli in uresničevali svoje talente. V takšni državi ne sme biti prostora za izključevanje in sovraštvo.

Potrebujemo več upanja, samozavesti, povezanosti, dialoga in sodelovanja za skupno dobro.